

TOMUS XXXIV.
MISCELLANEOUM.

~~G. V. f.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

V-45.

SIGNAT. MDCCCXIII.

6 b. 11.

THESES THEOLOGICAE

3

DE HIS TRIBVS
QVAESTIONIBVS HO-
DIE TANTOPERE
AGITATIS;

Quomodo definienda & agnoscenda sit vera Re-
ligio Christiana.

An opus sit his appellationibus, Lutheranorum
& Calvinistarum ad religionem veram à falsa
discernendam.

Quænam sit causa odij & tantæ exasperationis
nonnullorum contra eos, quos Calvinistas vo-
cant, & an tali odio sint digni.

PROPOSITAE AD DISPUTANDVM
IN INCLYTA ACADEMIA
Heidelbergensi,

PRÆSIDE

DANIELE TOSSANO, S. THEO-
LOGIÆ D. ET PROFESSORE:

Respondente,

M. ADRIANO RECKIO, HEL-
DELBERGENSE.

Horis matutinis Ad diem XI. Augusti.

HEIDELBERGAE,
Apud Abrahamum Smesmannum
ANNO CL. IO. XCIII.

INCLYTO, ET
GENEROSO D. VVENCESLAO
LESINSKY POLONO, BARONI IN
LISSA, ET GOLLVCHAV, VERÆ,
ET ORTHODOXÆ RELIGIONIS STV-
DIOSISSIMO, HASCE DE VERA
RELIGIONE THESES OBSER-
VANTIÆ CAUSA INSCRI-
BIT, DEDICATQVE
AVTOR,

DANIEL TOSSANVS.

THESES DE RELIGIONE:
ET PRIMVM QVIDEM DE
PRIMA QVÆSTIONE.

THESIS PRIMA.

Nihil enim uerò maiore cum emolu-
mento cognoscitur: nihil maiore cum
periculo ignoratur, quàm **VERA RE-**
LIGIO, cuius cognoscendæ, seruandæ
& amplificandæ apud ipsos veteres ethnicos stu-
dium summum semper fuit.

Valer. Max.
lib. 1. titulo
de Relig.

II.

Et enumerat Cicero calamitates varias ex reli-
gionis contemptu ortas, eosque refutat, qui religio-
nem à sapientibus & callidis viris ad populos in of-
ficio retinendos excogitatam finxerunt: ac pruden-
ter monet, sic tollendam **SUPERSTITIONEM**, vt
RELIGIONIS stirpes non eiiciantur.

Lib. 2. de na-
tura Deorù.

lib. 2. de Di-
uinat.

III.

Sed illud maximè dolendum est, nulla de re irre-
ligiosius à multis differi, quàm de Religione: qui
eam vel in rebus externis & corruptis collocant; vt
loquitur Lactantius: vel sua placita & inuenta Reli-
gionis normam esse volunt: omnesq; à se dissen-
tientes nouam Religionem profiteri clamitāt: cùm,
(vt idem Lactantius piè scribit) *veri Dei cultus ex di-*
uinis præceptis cognosci, & eius natura ac voluntati con-
sentaneus esse debeat.

lib. 6. Instit.

IV.

Quid enim est Religio, nisi θεοσεβεία vel ἰσχυροεὐαθεῖα, ratio recta Deum colendi? & quis eum rectè & legitimè colet, qui rationem illam non ex Dei verbo didicerit, qui solus est ἀψευδής, & quid ipsi sit gratum, eiusque maiestati conueniens hominibus præscripsit. Non est de Deo humanis iudiciis sentiendum (inquit Hilarius:) A Deo discendum est, quid de Deo intelligendum sit, quia non nisi se autore cognoscitur.

Mich. 6.

Lib. 5. de Trinit.

V.

Nam de re ipsa, quid sit, potius quàm de etymologia vocis solliciti esse debemus: siue à relegendo: quòd ea relegamus, quæ negligentes amiseramus, ut vult Augustinus; vel quòd relegenda & sæpe tractanda sit, ut Ciceroni placuit: vel à religando; quòd pietatis vinculo simus Deo obstricti & religati, ut arbitratus est Lactantius.

Lib. 10. de Civi. Dei c. 4

Lib. 2. de Natur. Deorū.

Lib. 6. Instit. cap. 1. & 2.

VI.

Religionem vocamus rectum Dei cultum, illamque veram sapientiam, quæ ex Dei verbo intelligit, quid Deus de se credi, quomodo coli velit: talémque animam, nec non tales mores præstat, quales eorum esse debent, qui ipsam religionem haberi volunt.

VII.

Lib. de vera Religione.

Jer. 3. v. 9.

Illa Religio (inquit Augustinus) ab Ethnicis vel Philosophis non est quærenda, qui de suorum Deorum natura & summo bono ineptas & contrarias sententias sonabant: Deinde, qui Dei verbum vel non habent vel reiiciunt, qualem (inquit Ieremias) Sapientiam in rebus diuinis obtinere possunt?

VIII.

Non habere autem Dei verbum statuimus non solum Ethnicos, sed & omnes eos, qui nec totam retinent

retinent verbi diuini veritatem: nec Scripturæ men-
tem & scopum attendere, nec se Scripturæ subiice-
re, sed eam suis præsumtionibus seruire volunt.

IX.

Optimus lector est Scripturarum, inquit Hilarius, qui Lib. 1. de
Trinit.
*dictorum intelligentiam expectat ex dictis potius, quàm im-
ponit: & inderesert potius, quàm de suo infert, cogitue id
videri dictis contineri, quod ante earum rectam considera-
tionem præsumpsit intelligendum.*

X.

Et hinc certum est nasci præcipuas de Religione
controuersias, quòd alij extra Scripturam sapere vo-
lunt: & cultus Dei verbo non mandatos, ex huma-
nis traditionibus per ἐθελοθρησκείαν constituere, vt
Pontificij: alij vt Vbiquitarij, contra quos nostræ
hæ Theses potissimùm diriguntur, sua commenta &
præsumptiones suas speciosa VERBI DIVINI præ-
tensione venditare & infinuare student.

XI.

Atqui nemini ex nostris vnquam in mentem ve-
nit, VERBA Christi in dubium vocare: sed hoc do-
lemus, querimus, improbamus: quòd dum sensus
verborum Christi & iuxta eius interpretationem &
iuxta subiectam materiam rerumq; similibus exem-
pla non aduertitur, fundamenta idololatriæ & mul-
tarum hæreseon retinentur.

XII.

De intelligentia hæresis est (inquit Hilarius) non de Lib. 2. de
Trinit.
*Scriptura; & SENSVS, qui affingitur ab hæreticis, non
sermo ipse Scripturæ perniciosus est: Humani autem
eloquij sermo contradictioni semper obnoxius fuit: & facit
immoderata voluntatum pertinacia, vt non rationi volun-*

*tas subijciatur, sed his, quæ aliquis excogitavit, ratio con-
quiratur.*

XIII.

Exempli causâ: Eò res deuenit, vt nouam, alie-
nam, Calvinisticam religionem colere iudicen-
tur ij, qui vel oralem corporis Christi manducatio-
nem non credunt, vel Sacramentorum vsum ex-
ternum conferre ipsam gratiam negant, qui vel
organa vel imaginem crucifixi in templis suis non
habent: etiamsi & articulos fidei & symbola Eccle-
siæ contra hæreses conscripta toto corde amplectan-
tur, & ad sanguinem vsque & rogos eorum multi ve-
ritatem Euangelij contra Idolomanias pontificias as-
feruerint.

XIV.

Atqui in iis, quæ in nobis desiderant, non confi-
stit Religio, nec sunt illa in Scripturis mandata, &
abducitur quotidie populus à præcipuis partibus &
officiis Religionis Christianæ, dum eius aures ma-
gna ex parte intempestiuis inuestiuis implentur, &
quid vera Fides, vera Inuocatio sit, quid vitæ noui-
tas, quinam mores religiosorum hominum esse de-
beant, obliuiscitur.

XV.

Et quod deplorandum est, pauci aliquot Vbiqui-
tarij per Germaniam, qui nec cum præceptoribus
suis, nec inter se consentientes sunt, Religionem pro
arbitrio suo moderari, pios & innocuos viros in odiũ
& vitæ periculum vocare, maximam Ecclesiarum
Europæ partem sub nomine CALVINISMI tradu-
cere non dubitant.

XVI.

*Loquacitatem facundiam existimant: maledicere omni-
bus, bo-*

IV
bus, bona conscientiae signum: & quasi de sublimi loco in totum orbem ferunt sententiam: & quia veritate non possunt pugnare, lacerant conuiciis, vt loquitur Hieronymus contra Heluidium.

XVII.

Id verò perperam fieri, & ex veræ RELIGIONIS ignoratione aut contemptu, piæ mentes facilè agnoscere possunt.

XVIII.

Describitur enim nobis in Scriptura RELIGIO ἀγνή, casta & pura nonnunquam à proprio Dei cultu, siue ab iis, quæ ad Deum pertinent: nonnunquam à moribus religiosorum & timentium Deum, ac corundem erga proximum officiis.

XIX.

Aⁿ veris & propriis Dei cultibus, vt Deuteron. 10. ô Israel: Quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis eius, & diligas eum, ac seruias Domino Deo tuo, toto corde custodiendo præcepta ac statuta eius: quæ hodie præcipio tibi, vt tibi bene sit. Item 2. Chron. 20. Credite in Dominum Deum vestrum & securi eritis: Credite Prophetis eius, & prosperè vobis omnia cedent. Item Ioël. 2. Quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit: Et 1. Timoth. 1. Denuncia eis, ne diuersam sequantur doctrinam, nec attendant fabulis, & iis, quæ quæstiones præbent magis, quàm ædificationem Dei, quæ est per fidem. Finis præcepti est charitas ex puro corde, conscientia bona, fide non simulata: à quibus quòd aberrarunt quidam, deflexerunt ad vaniloquium. Et 1. Iohan. 3. Hoc est præceptum eius, vt credamus in nomen filij

eius: Item, fiduciam habemus ad Deum quidquid
petierimus ab eo, nos accepturos.

XX.

Ab officiis erga proximum & moribus, tanquam
ab effectis Spiritus Sancti & fidei fructibus Religio
describitur. Esai. 58. Tunc exaudiet te Dominus,
si desieris loqui vanitatem, latiaueris afflictos, & e-
surienti fregeris panem, &c. Et Iacob. 1. Si quis vi-
detur religiosus esse inter nos, qui non frænât lin-
guam suam, huius vana est Religio. Religio pura
& immaculata apud Deum hæc est, inuisere orpha-
nos & viduas in afflictione sua, & immaculatum se cu-
stodire ab hoc mundo. Item cap. 3. Vbi æmulatio-
nes sunt amaræ, contentiones & mendacia aduersus
veritatem, ibi est sapientia terrena, animalis, dæmo-
niaca: quæ è supernis est, est casta, pacifica, tracta-
bilis, plena misericordia & fructibus bonis.

XXI.

Matth. 23. Reprehenduntur autem seuerè à Christo hypo-
critæ Pharisæi, qui decimabant mentam & anethum,
id est, circa minutias & ceremonias aliquot externas
occupati erant, & quæ grauiora sunt legis, relinque-
bant, iudicium, misericordiam, & Fidem.

XXII.

Illi enim qui nec de Deo, nec de filio eius Domi-
no nostro, siue personam eius siue officium spectes
ex Veteris & Noui Test. consensu & iuxta analogiam
Fidei sentiunt, aut docent: qui etiam mores habent
2. Tim. 3. nihil minus quàm Spiritum Christi spirantes, *μὲν φω-*
σσω aliquam Religionis habere possunt: re ipsa autem
non sunt tales, sed vim pietatis abnegant.

XXIII.

Sed magnum est discrimen inter multas Ecclesias,
per Ger-

V

per Germaniã præsertim, in quibus non pauci Christum reuerentur, Ecclesiæ symbola cū simplicitate admittunt, & prodigiosis dogmatibus Vbiquitarianorū eorumq; importunis clamoribus non delectantur, licet in doctrina Sacramentaria per omnia sese expedire, vel modum vnionis Sacramentalis assequi non possunt: & irreligiosos ac profanos illos rabulas, qui *Ierem. 23.* furantur verba Domini, & dicunt, Dominus dixit: dum sua portenta rabiosè tuentur, & de persona & corpore Christi, de Cælo de Sacramentis, quibus alligant & tribuunt virtutem & efficaciam Spiritus Sancti, aliena & planè erronea obtrudunt.

XXIV.

Hi meritò damnantur, tanquam veræ religionis violatores ac interim *VNA* est *FIDES*, propriè nimirum sic dicta, & in illo cœtu, qui *VNUM* verum Deum colit, & quem misit Iesum Christum, & sub illo tanquam capite *VNUM* fit corpus, & totus ab *VNO* illo magistro pendet. *Ephes. 4.*

XXV.

Idcirco Religio nobis dicitur *CHRISTIANA*: non solum, inquam, Subiecti respectu, quia nos Christiani eã amplectimur, & à Turcis, Iudæis, Ethnicis discernimur: verum inprimis obiecti ratione, nempe *IESU CHRISTI*, qui est fundamentum doctrinæ Christianorū, & is, qui nos docuit, quid credere, quid facere, quid sperare debeamus: quibus tribus Christiana religio continetur. *1. Cor. 5.*

XXVI.

Hæc religio suos quoq; habet ritus, quorum alij ad Fidei confirmationem faciunt, tanquam Sigilla pro-

B

missionis gratiæ, vt Sacramenta: alij ad ordinem & decorum sine superstitione & opinione meriti aut necessitatis spectant.

XXVII.

Illis necessariò vtuntur, qui legitimè vti possunt, tum propter Christi mandatum, qui etiam eorum est autor, tum propter fidei nostræ imbecillitatem. Alij pro ratione locorum, opportunitatis & ædificationis Ecclesiæ vsurpantur: vt de certis diebus & locis conuentuum Ecclesiasticorum: de certis festis, præter diem Dominicum, de vestitu Ministrorum Ecclesiæ & similibus: ita tamen, vt ordine & decenter omnia semper fiant, quantum fieri potest.

XXVIII.

Hæc qui attendunt, hæc inquam, quæ certa ratione & euidentijs Scripturæ ac veteris Ecclesiæ testimonijs nituntur, non vociferabuntur nouari aut deformari Religionem, quando à pijs & pacis veritatibusq; amantibus Magistratibus, interdicitur ministris Ecclesiæ calumnijs, acerbis & intempestiuis insectationibus, horridis. & Scripturæ inusitatis phrasibus de Christo & de Sacramentis: Ceremonijs etiam nonnullis non habentibus mandatum in Scriptura, sed potius detinentibus hominũ animos in praua aliqua vel superstitiosa opinione: quandoquidem constat omnem speciem Idololatriæ fugiendam, & illam religionem optimam, quæ ad puritatem & simplicitatem Apostolicorum temporum maximè accedit,

XXIX.

cap. 10. de
vera Reli-
gione.

Nullus error in Religione esse potuit, inquit Augustinus, si anima pro Deo suo non coleret res corporales, vel sua phantasmata, aut horum aliqua, aut simul omnia.

Nec

XXX.

Nec excusare aliquem coram Deo potest ignorantia: imò iustè precipitabitur in grauiorem ignorantiam (vt monet idem Augustinus) qui scire non studuit veritatem, & habuit discendi opportunitatem: quod ab iis obseruari meritò debet, qui suæ pigritiæ vel irreligiositati prætexunt difficultatem sciendi quid sit verum inter tot controuersias.

Lib. 3. deli-
bero arbi-
trio cap. 23.

XXXI.

DIXIMVS quantum peccetur hodie in veræ Religionis definitione, siue eius principia, siue proprium subiectum spectes. Alter quoq; error notandus est, eorum scilicet, qui se non melius hodie à sectis discerni posse putant, quàm si se Lutheranos vocent: alios autem à suis dogmatibus de persona Christi & Sacramentis dissentientes, Caluinistas appellandos contendunt: quam appellationem quando viri boni admittere nolunt, infulsè concludunt, pudere eos suæ religionis.

De altera
quæstione,
An Luthera-
norū & Cal-
uinistarū ap-
pellatione
sit opus ad
discernendā
veram Reli-
gionē à falsa

XXXII.

Id verò quantum & à Scripturæ præceptis & à veteris Ecclesiæ consuetudine & ab ipsa ratione abhorreat, breuibus ostendemus.

XXXIII.

Primùm enim id fit non sine contumelia vnus illius ἀρχιδιδασκάλου, & magistri, à quo cognominamur Christiani, in cuius nomen baptizati sumus, & quem religionis nostræ solum agnoscimus autorem, qui disertè mandauit, ne alij quantumuis excellentes viri, imò ne Apostoli quidem, tales se magistros Ecclesiæ cognominari patiantur, à quibus scilicet religio pura & vera vel auctoritatem sumat, vel discernatur. Matth. 23.

B ij

XXXIV.

Tom. 2.
VViteb. In
admonitio-
ne ad om-
nes Christia-
nos pag. 17.

Quod Lutherus ipse considerans grauitè illos increpat, qui præpoſtèro aliquo zelo Lutheranos ſe cognominant: *Vos (inquit) Chriſtianos non Lutheranos vocari decet: Doctrina quippe Eccleſiæ non eſt mea, ſed Chriſti: Et cur de nomine meo, qui miſer vermis ſum, appellantur filij Dei? Deponamus itaque nomina illa ſectarum, & CHRISTIANI vocemur.*

XXXV.

1. Corin. 1.

Et id quoque inter Corinthios D. Paulus ſeuerè prohibuit, tanquam contentionum & ſchiſmatum ſeminarium, ſubiectis iisdem rationibus, quas theſi 33. expreſſimus. Alij tunc Pauli, alij Apollo, alij Chriſti diſcipuli eſſe volebant: *Num (inquit) diuiſus eſt Chriſtus? num Paulus crucifixus eſt pro vobis? aut in nomen Pauli baptizati fuiſtis? &c.*

XXXVI.

Qui locus Apoſtoli ſic eludi minimè poteſt, vt cum eludere conantur Pſeudolutherani quidam Doctores, dum aliam eſſe rationem aiunt, quando doctrina eſt diuerſa, vt noſtro tempore, quàm tempore D. Pauli, quo eandem doctrinam omnes Chriſtiani amplectebantur: quapropter non opus fuiſſe, vt ſe à diuerſis doctoribus cognominarent, vt à Paulo, Cepha, & alijs, quorum eadem erat doctrina.

XXXVII.

Verùm illa exceptio mera eſt petitio principij, ſiquidem hoc ipſum controuertitur: an ſcilicet vnquam liceat ſe in cauſa religionis ab hominibus cognominare, vt olim diuerſæ Philoſophorum ſectæ ſe Stoicos, Peripateticos, Epicureos cognominabant: quod nefas eſſe apparet ex rationibus à D. Paulo & ab ipſo Luthero adductis.

Nam

XXXVIII.

Nam generalis est hæc regula : Ab eo solo debe-
mus in causa religionis cognominari, qui vnus est au-
tor nostræ Fidei, & in cuius nomen baptizati sumus.

XXXIX.

Ideo Apostolorum tempore quamuis non omnes
ita purè docerent Christum, quemadmodum doce-
bat Apostolus Paulus, vt videre est cap. 2. ad Galatas,
& cap. 1. ad Philipp. & iam tunc sectæ & hæreses gli-
scerent: nunquam se tamen Christiani, vt à minus pu-
ris doctoribus fecernerent, à D. Paulo cognomina-
runt.

XL.

Imò nec in veteri illa Ecclesia in qua ex medio
Christianorum tot hæreses emergebant, quæ recen-
sentur apud Epiphanium & Augustinum, vnquam
se Orthodoxi vel Athanasianos, vel Cyrillianos vel
Augustinianos vocarunt, licèt illi non minores fue-
rint assertores & vindices veritatis Christianæ, quàm
Lutherus: quem hodie Vbiquitarij ipsi cum summo
suo dedecore, coguntur fateri successiuè fuisse illu-
minatum, nec omnia eius scripta, (quæ illi tamen si-
ne notis & tanquam oracula edi sine delectu volue-
runt) planè esse pura, & à fermento Pontificio re-
purgata.

XLI.

Ambrosius certè in 1. cap. 1. ad Corinth. scribit: *Di-
uiditur Christus, cum alij se cognominant ab illo doctore, alij
ab alio, quia gloriam eius sibi partiuntur: vt hæretici, qui se
Arrianos, Donatistas, Manichæos vocari non abhorrent:
diuersa illi de Christo tradunt: & cur homines Fidei facia-
mus autores? &c.*

XLII.

Lactantius lib. 4. Instit. cap. ultimo: *Cum Valentiniani, Marcionite, seu quilibetalij sic nominantur: Christiani esse desierunt: qui Christi nomine amisso, humana & externa vocabula induerunt. Sola Catholica est, qua verum suum cultum retinet.*

XLIII.

Nec sequitur iuxta illum locum D. Pauli, eos simili modo reos esse, qui se à Christo Christianos appellant, ideò quòd D. Paulus I. Cor. I. non minus illos notare videatur, qui dicebant *Se esse Christi*: quàm qui se Pauli, Cephæ &c. Neque enim illam receptam in Ecclesia appellationem, sed schismata reprehendit Apostolus & eorum præsumptionem qui se aliis Christianis meliores & sanctiores esse putabant, quales sunt hodie Iesuitæ.

XLIV.

Meritò igitur qui in nostris Ecclesiis sunt, haudquaquam se Calvinistas vel Zuinglianos appellari volunt, non quòd pudeat eos veritatis, sed quia non pudet Christi, nec ipsos tædet nominis Christiani: Deinde, quia illorum Doctorum scripta cum iudicio & libero examine legunt, & Fidei suæ longè alium habent & vetustiore autorè, eum scilicet, qui ante omnes est, Iesum Christum: neque illorum autorum testimoniis vel in concionibus vel in scriptis doctrinam Ecclesiæ confirmant, sed Scripturæ Veteris & Novi Testamenti consensu, nec non Orthodoxæ veteris Ecclesiæ, si quando opus est, testimonia malè sentientibus opponunt: dum Ubiquitarij & conciones suas & librum suæ Concordiæ contra veritatem scriptum Lutheri dictis & testimoniis complent & referciunt.

Religio

XLV.

Religio vera quærenda est (inquit Augustinus) De vera Religion.
apud eos solos, qui Christiani, Catholici & Orthodoxi nominantur, integritatis custodes: quibus & nos appellationibus contenti sumus.

VIII

XLVI.

Item libro de utilitate credendi cap. 7. *una est Catholica Ecclesia: cui hæreses alia diuersa nomina imponunt: cum ipsa singula propriis vocabulis appellentur.*

XLVII.

Et quamuis omnes hæretici Catholicos se dici volunt: id tamen, vt respondet Augustinus, in speciem fit tantum, & fit statim manifestum, Ecclesiam Dei propriè illud nomen, & cum nomine integritatem doctrinæ retinere. Cõtra episc. fundam. March. ca. 4.

XLVIII.

Quapropter putidum est admodum, quod nuper quidam scripsit, eum, qui nec Lutheranus aut Vbiquitista esse velit, Nullibistam esse, siue nullius Religionis: quasi ante Lutherum & Vbiquitarios omnes Christiani Nullibistæ fuerint. Schad. p. 12. contra D. Marc.

X nec Calvinista

XLIX.

Deniq; nihil turpius ab Vbiquitariis Pseudolutheranis committi potuit, quàm quod à Pontificiis veterem appellationem Catholicorum sibi eripi sunt passi, & Lutheranorum nomine magis sunt delectati, quasi Lutherus ipsorum fidei dederit initium, vel ipse solus Religionem repurgarit, cum ante ipsum singulis seculis & cum ipso & post ipsum alij idem summa cum laude & non sine martyrio præstiterint.

L.

Sed quid eos nunc quæso appellatio Lutherano-
rum, vel cognomen Lutheranum iuuat, vt à malè
sentientibus discernantur: quando inter Lutheranos
alij Philippici, alij Brentiani haberi volunt: alij gene-
ralem Vbiquitatē, alij restrictam tantum credunt, &
generalem vt dogma prodigosum palàm exagitant:
alij cum Luthero de seruo arbitrio & de Prædestina-
tione sentiunt, alij illud dogma explodunt.

L I.

Nullus itaq; finis erit, si ab hominibus hominū-
que autoritate & nominibus pendere in negotio
Religionis volumus. Et de hac quidem quæstione
fatis.

L II.

De tertia
quæstione:
De causa o-
dij contra
eos, qui ab
Vbiquitariis
Caluinistæ
nominantur.

QVÆRITVR tertio de causa odij tam acerbi mul-
torum contra eos, quos Calvinistas vocant, & an
tali odio sint digni.

L III.

Quod ad odium attinet, respondere possumus,
nihil omnibus temporibus tam inuisum fuisse, quàm
veritatem: & si odiosus nonnullis, rursus plurimos
esse in omnibus regionibus & prouinciis viros ma-
gnos & bonos, qui nobis faueant, & eandem doctrinā
agnoscant & profiteantur.

L IV.

Non ergo statim quod nonnullis est odiosum, à vi-
ris bonis & prudentibus vituperari aut reiici debet,
præ-

præsertim cū per ipsam Germaniã non pauci summi principes & Heroes, & magni quoq; Ecclesiarum, quas Lutheranas vocant, proceres & Doctores, quos aduersarij nostri Vbiquitistæ pro præceptoribus aliquãdo agnouerūt, re diligentius perpẽsa animaduertent, nos rectè sentire, & in nobis Nomen, quod nobis affingitur Zvinglianorum & Calvinistarum dånari potius, quàm crimen.

L V.

Sicut veteribus olim Christianis accidisse commemorat Tertullian. cap. 3. Apologetici, odiosissimum esse sine causa Christianum nomen: *Bonus vir (inquit) Caius Seius, sed malus tantum, quod Christianus. Nomen, non crimen in nobis damnatur, & ignotam sectam vox sola prædamnat, quia nominatur; non, quia reuincitur: odio est in hominibus innocuis nomen innocuum.*

L V I.

Et cur quæso plus tribuatur iudicio Huberi, Schlüsselbergij & similibus rabularū Calvinistis, quos vocant, iam quinque, iam sedecim errores obiicientium, & tribunitiis concionibus & calumniis nos infestantium, quorum nonnulli palàm sunt infames: alij turbulenti & seditiosi homines & propter seditiosas conciones suis olim moti locis, quàm iudicio Philippi Melanchtonis, Casparis Crucigeri senioris, Buceri, Capitonis, Victorini Strigelij, Camerarij, Sturmij, & tot aliorum nostra hac ætate in omnibus Germaniæ Academiis excellentium virorum, qui nos non dammandos, sed amandos censuerunt: vt nihil dicam de iudicio tot magnorum Theologorum & Martyrum

C

per Galliam, Angliam, Belgium, Heluetiam & alias
prouincias, qui eandem nobiscum doctrinam pro-
fessi sunt, & profitentur.

L V I I.

Præ illis certè meræ quisquiliæ & feces hominùm
sunt, qui hodie tot conuicia in nos effundunt: & vt
maximè nonnulli alicuius nominis Theologi in Ger-
mania Vbiquitarij dogmatis assertores & propugna-
tores, nos quoq; in odium vocarint: quis eis quæso
hanc dictatoriam aut papalem auctoritatem tribuit,
vt doctrinam à tot Ecclesiis receptam & sanguine
multorum obfirmatam, à tot eximijs Theologis in
Germania approbatam tanquam hæreticam tradu-
cerent & exagitarent?

L V I I I.

An quia TYDICIS, hoc pro me facit, id con-
tra te: statim admittendum est? Es ergo tu Regula
veritatis? vt quidquid contra te facit, verum non sit:
(quemadmodum olim Faustum Manichæum Au-
gustinus compellabat?)

L I X.

Quid quòd illi ipsi dogmatis Vbiquitarij antisti-
tes, & Calvinum & aliquot alios Heluetiæ doctores
pro fratribus & præceptoribus olim agnouerunt, &
eorum nonnulli temporibus dubijs optatum confu-
gium ad Helueticas Ecclesias habuerunt?

L X.

Et quod est huius rei caput: illis enimverò nullo
modo

X
modo iudicium de tot Ecclesiis competit, qui ipsi-
met non solum à nostris Theologis vel à Pontificiis,
sed & à plurimis Ecclesiis, quæ Lutheranæ dicuntur,
& à suis sociis aberrationis à doctrina symbolorū
& ab Augustana Confessione redarguti fuere: ut te-
stantur tot exceptiones principum & ciuitatum ac
aliorum procerum, qui libro concordia ante 12 an-
nos subscribere recusarunt: quod ipsum Acta Que-
delburgici conuentus & publica scripta Helmstadia-
norum Theologorum docent.

LXI.

*Sed fit studio presumptionis & contumacia, ut quis magis
sua praua & falsa defendat, quam ad alterius facta & verba
descendat: quemadmodum scribit Cyprianus: Quare* Ad Pompei.
non immeritò pronunciauit Augustinus: *Superbiam* contra epist.
omnium hereseon esse matrem. Steph.

LXII.

Illius superbiae comes est crudelitas, quæ exiliis,
tetrus carceribus, truculentis minis, atrocibus calu-
mniis, scurrilibus scriptis, interdictione librorum no-
stræ partis, falsa dogmata tueri, & veritatem oppri-
mere conatur.

LXIII.

Crudelitatis specimen magnum dedit nuperrimè
ventosus ille visitator in thesibus de visitatione Ienæ
editis: quando in præfatione putat nemini debere li-
cere hiscere contra illos Dominatores Fidei alienæ:
& Sacramentarios, quos vocat, non tam Theologo-
rum scriptionibus, quam ordinum Imperij proscri-

ptionibus coercendos. Item Theſ. 63. nostros crepare martyria, at nullos posse ostendi rogos, equuleos, rotas nullas. Ita crudelis homo pro nihilo ducit tetros carceres, crudeles minas, carnificinas cōſcientiarū, quibus multos bonos viros toto hoc ſeſquianno cruciarunt, nonnullis etiam ad mentis perturbationem adductis: fæmina nec non honeſta, & viri inter ipſos clari filia in deſperationem coniecta: quæ præclara facinora in NARRATIONES historicas referre non puduit Vbiquitarium narratorem Francum.

LXIV.

Talibus profectò viris displicere & odio eſſe non ignominia, ſed gloria eſt: nec his artibus ſeſe tuebuntur, aut veritatem oppriment Vbiquitarij: ſed tum Pontificiorum, tum etiam omnium eorum, qui aliquo iudicio pollent, ludibrio & cachinnis ſeſe exponunt: & emerget tandem aliquando tremefacta libertas, & veritati nec locus deerit nec triumphus. Et hoc quidem de ijs, qui noſtrum nomen per Germaniam ita odioſum reddere ſtudent.

LXV.

Quod ad rem ipſam porrò attinet, diu elamatum fuit, eos, quos Zvinglianos vel Calvinistas vocant, ideò eſſe odio dignos, quòd τὸ πῆλον in verbis Cœnæ non ſequerentur, & verba Chriſti in dubium vocarent. Atqui reſponſum eſt, eum non negare vel aſpernari verba Chriſti, ſed ea potius rectè interpretari, qui δραστικῶς inquiret: imò Scripturam malè intellectam non eſſe Scripturam, vt monet Theodoretus: reſponſum eſt, aduerſarios nihil minus, quàm

quàm verbis Christi infistere, qui neque dixit, In pane latere suum corpus, neque voluit huiusmodi labibulum corporis inuisibilis, sed Sacramentum verius & visibilis corporis, quod discipulis assidebat, & paulò post erat crucifigendum, instituere: denique eò compulsi fuere aduersarij, vt faterentur, non eis præsidij esse in verbis Christi, & Papistarum macam consecrationem effugi non posse, nisi credatur Christus cum corpore & sanguine suo verè in cœna præsens, priusquam verba Cœnæ recitentur.

XI
Brent. in Re
cognit. p. 132.

LXVI.

Confugerunt itaque ad dogma Vbiquitatis, quod multi tamen inter ipsos Lutheranos agnouerunt nihil facere ad præsentiam illam specialem τῆς κολωνίας Christi: & labefactare doctrinam de veritate carnis ipsius: idcirco Lutherum maturè ab illo fundamento recessisse.

LXVII.

Clamatum fuit nos odio dignos esse, quòd nostri maiores noluerint Augustæ subscribere Augustanæ Confessioni, & nostram de Cœna sententiam in illa Confessione improbari.

LXVIII.

Responsum fuit, non posse damnari, qui præcisè illi confessioni non subscripserint, cum aliquot millia hominum in Ecclesiis Lutheranis, etiam multi ministri eam nunquam viderint, aut legerint: vt de tot piis viris nihil dicamus, qui diu ante & post illam Confessionem vixerunt, & corde, atramento, & sanguine

Confess. Du-
cis VVirtéb.
Confess. Sa-
xonie.
Item Mans-
feldic. &c.
Confess. Gal-
lica, Belgica.
Scotica, &c.

veritati Evangelicæ subscribere: & non pauca alia
etiam principum Germaniæ & aliarum gentium
Confessiones extent vberiores, & Conciliis ac Regi-
bus propositæ, & tum Pontificiis idolomaniis, tum a-
liis hæresibus oppositæ.

LXIX.

Responsum fuit, meritò suspectum fuisse articu-
lum de Cœna, Augustæ conscriptum, eum eum Pon-
tificij, tanquam suæ sententiæ consentaneum admise-
rint & adprobarint: nam & priori Apologiæ Tran-
substantiationis dogma verbis Theophylacti inser-
tum erat.

LXX.

Responsum fuit, cum posteriora & recognita scri-
pta sapientiora sint prioribus, & in summo metu &
periculo scriptis: nos Confessionem Augustanam ab
autore recognitam & explicatam, viuentem nec id vl-
lo verbo improbante ipso Luthero, meritò pluris fa-
cere priore: quod ipsum principes & alij Evangelici
ordines in conuentu Naumburgico in suis Ecclesiis
fieri professi sunt.

Ann. 61.

LXXI.

Responsum fuit, nullos plus eleuare autoritatem
Augustanæ Confessionis, quàm Vbiquitarios, qui pu-
blicas scriptis autorem, quem tota Europa nostra re-
uerita est, leuitatis, inconstantia & imperitia in re-
bus Theologicis insimulant: subinde ad incorru-
ptam confessionem prouocant confirmantes obie-
ctionem Eccij, qui Evangelicis diuersitatem Confes-
sionis Augustanæ obiiciebat: & Augustanæ Con-
fes-

LI
fessionem, tanquam imperfectam, & in qua acquiescere non potuerunt, varios centones & multa noua dogmata in libro Ubiquitariae Concordiae assuere non dubitarunt.

LXXII.

Tandem inuenti sunt rabulae, qui illis calumniis & obiectionibus diffidentes, litem nobis de Praedestinatione & efficacia mortis Christi mouerunt.

LXXIII.

Atqui statim demonstratum fuit, illas ipsas phrasas, quas pro asperis & alienis habent, & in libris nostrorum suggillant, tum in Scriptura, tum in libro Lutheri de seruo arbitrio reperiri, nos de illo capite religiosè & ex Dei verbo, nec non cum Bucero, Herbrando, & aliis nostri temporis Theologis magnis loqui, & in hunc finem, vt Pelagianorum & Semipelagianorum erroribus, quos ex illo dogmate refutarunt Augustinus & Lutherus, occurratur; & conscientiae infirmitatis fidei suae sibi consciae, recordatione Electionis aeternae, quae ex posteriori & vocatione in Ecclesiam agnoscitur, se erigere possint.

LXXIV.

Et eò res iam euasit, vt & Pontificij & Ubiquitariorum proceres nonnulli agnoscant, dogma illud de efficacia mortis Christi in omnibus & singulis hominibus sine vlllo discrimine, viam ad Pelagianismum & Epicureismum sternere.

Vide Osian-
drum contra
Puccium &
Peracium Ie-
suitam Witten-
bergensem
contra eun-
dem.

Verbipol'um

LXXV.

Quod si ἀκυρολογία essent conquirendae, vt aduer-

ſarij toti in eo ſunt, vt ex priuatis ſcriptis noſtrorum, præteritis publicis noſtris confeſſionibus, quædam decerpant, detorqueant & exagitent: Deus bone, quàm periculofa dicta, imò integræ ſententiæ, nec non paradoxa ex ſcriptis Lutheri, Brentij & recentiorum Vbiquitariorum deſumi poſſent, quæ Arrianis, Eutychnianis, Pontificiis, Schvvenckfeldianis & aliis hæreticis nimis adſtipulantur.

LXXVI.

Philip. Marbach. in præfat. contra Pezel.
Mylius in theſib. de Viſitatione.

Sunt itaque meræ petitiones Principij, quòd ambitioſi quidam, & arrogantes Dictatores nuper editis ſcriptis pronunciarunt & Vbiquitarius quidã doctorculus in ſua præfatione nuper protulit: cum iis pacem non poſſe coli, imò eos acerbè redarguendos, iuxta Baſilium lib. i. contra Eunomium, qui nouis adinventionibus malum errorem amplificet, & cœleſtem doctrinam præceptis philoſophicis ſubiiciant. Item iuxta D. Paulum Galat. 5. excindendos eos, qui Eccleſiam conturbant.

LXXVII.

Redarguendi ſunt malè ſentientes, ſed vt idem Baſilius ibidem ait, *per doctrinæ puritatem, per fidei veritatem, per verborum ſinceritatem*, non per calumnias, mendacia, ſeditiones, quibus implent & turbant principes & Reſp. vt nuperrimè Liptiæ & in Sileſia accidit, vt verè illis viſitatoribus cum Elia reſponderi poſſit: Non conturbauimus Iſraëlem: ſed vos & domus veſtra derelinquentes Iehouam & ambulâtes poſt Baalim ac verè ſanantes vulnera beſtiæ. Ac nos quidem omnino pacem quærimus & optamus, ſed non cum
ungui-

Unguibus, vt Basilius loquitur: verum cum capite & prae-
cipuis membris Ecclesiae Christianae: & huiusmodi vn-
gues & feroces bestias Vbiquitarias facile contemni-
mus.

Epist. ad Pa-
trophilum.

XIII

LXXVIII.

Probent illi prius, regnum Dei in solis angulis ipso-
rum aut in solis pulpitis Vbiquitariorum esse, vt Do-
natistae sola Africa illud contineri volebant, verba
dantes Christo, cor Donato: vt loquitur Augustinus.

Lib. 2. contra
Parmenian.

LXXIX.

Vt igitur hanc Disputationem concludamus, cer-
tum est causam tanti odij nonnullorum contra eos,
quos Caluinitas vocant, esse ambitionem, pertina-
ciam & effrenem calumniandi libidinem eorum, qui
licet à verbis Christi de Cœna ad dogma Papæ Nico-
lai, vel Petri de Alliaco, olim Cardinalis; ab Augusta-
næ Confessionis vero sensu ad portenta & meras con-
tradictiones Vbiquitariorum defecerunt: sua garru-
litate animos suorum auditorum dementant: suo
ventri, non Christo seruiunt, & omnia legitima iudi-
cia Ecclesiastica subuertunt: quò magis exorandus
est magnus ille Iudex & Pastor, cuius sunt oues, vt
breui appareat, Amen.

Apocalyps. 22.

Tu inquam veni Domine Iesu.

D

AD LECTOREM.

NON erat fortasse inter causas odij, & tot inuectiuarum
Pseudolutheranorum contra Catholicos Orthodoxos hæc
prætereunda, quod pleriq; ex illis rabulis magno pretio conduci
se patiuntur ad maledicendum Orthodoxis: inter quos est D.
AEGIDIUS HVNIVS, qui postquam relicta sua vo-
catione Marpurgensi splendidam domum VViteberga, vr-
bem vix ingressus dono accepit: ita furere contra Orthodoxos
cepit, vt inter alia nuperrimè mense Iunio, in suis Thesibus
de Cæna Domini, & Persona Christi contra me editis, statim
in limine, ex ingenti melancholia, vel Lycanthropia se cum
lupo congregi sibi imaginetur: imò oblitus decori, & se hoc
tempore esse Vbiquitariorum Atlanta, tantum se inter tam
sumtuosas visitationes demisit vt cum magno stomacho FV-
TILES & ELUMBES (sic enim eas vocat) tantiq; Gi-
gantis ira indignas, nostras de visitatione Saxomifnica theses
adoriri voluerit: Videntur tamen eius lacerti & lumbi non
parum in Saxonia elanguisse, sicut & olim Milonis Croto-
niatæ senescentis: quandoquidem in breuissimis nostris thesi-
bus, quas is tamen pro nugis habet, examinandis vix ad dimi-
diam partem (ac si iam illa duceret) progredi potuit: & in illo
suo specimine contra nostras theses, meris conuiciis, & peti-
tionibus principij, (quod partim timidorum, partim sophi-
starum est proprium) sese tuetur: & dum in plerisq; nostris
thesibus, quod carpat, vix aliquid reperit, iam ad Bezam
versus Allobrogas, iam ad Pyrenæos vsq; ad montes ad Da-
neum

XIV

naum expatiatur. Si ei Spiritus aliquando redibunt, & reliqua quoque capita de Baptismo, & Prædestinatione pertextere animus erit, quemadmodum Lectoribus spem facit: dabimus (Deo iuvante) operam, ut æqui Lectores intelligant, quàm futes, & elumbes sint gigantes, quoties pro domo, & foco contra veritatem pugnant. Eius porrò de Cæna Domini, & Persona Christi theses nostris anno superiore pro necessaria veritatis, & innocentium hominum defensione editis oppositæ, tunc demùm ab amico monstratæ mihi fuerunt, cum iam hæc nostræ sub prælo essent.

FINIS.

Umg. VI 45

ULB Halle 3
002 379 767

s. b.

WDA

B.I.G.

Farbkarte #13

THESES THEOLOGICÆ
DE HIS TRIBVS
QVAESTIONIBVS HO-
DIE TANTOPERE
AGITATIS;

3

Quomodo definienda & agnoscenda sit vera Re-
ligio Christiana.

An opus sit his appellationibus, Lutheranorum
& Calvinistarum ad religionem veram à falsa
discernendam.

Quænam sit causa odij & tantæ exasperationis
nonnullorum contra eos, quos Calvinistas vo-
cant, & an tali odio sint digni.

PROPOSITAE AD DISPVTANDVM
IN INCLYTA ACADEMIA
Heidelbergensi,

PRÆSIDE
DANIELE TOSSANO, S. THEO-
LOGIÆ D. ET PROFESSORE:

Respondente,

M. ADRIANO RECKIO, HEI-
DELBERGENSE.

Horis matutinis Ad diem XI. Augusti.

HEIDELBERGAE,
Apud Abrahamum Smeismannum
ANNO clō. Id. xciij.

